

Meddelande om utvärdering av nationella bestämmelser för utövande av vissa yrken

2013/14:FPM18

Utbildningsdepartementet

2013-11-02

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 676

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och europeiska ekonomiska och sociala kommittén om utvärdering av nationella bestämmelser för utövande av vissa yrken

Tidigare faktapromemoria i ärendet: 2011/12:FPM94

Sammanfattning

Europeiska kommissionen har presenterat ett meddelande om utvärdering av nationella bestämmelser för utövande av vissa yrken. För att underlätta för den fria rörligheten av yrkesutövare och skapa bättre förutsättningar för sysselsättning ska medlemsstaterna arbeta för ett mer öppet regelverk för reglerade yrken. Utgångspunkten för det arbetet är yrkeskvalifikationsdirektivet från 2005. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att inventera, anmäla samt ömsesidigt utvärdera sina reglerade yrken. Resultatet av denna övning avser att bidra till att yrkesutövare får lättare att verka i ett annat EU-land och skapa bättre konkurrens, nya jobbtilfällen samt därigenom öka tillväxten. Medlemsstaternas arbete ska delas in i tre olika faser där utvalda yrkesgrupper granskas i två olika kluster. Arbetet ska påbörjas i november 2013 och avslutas genom ett par rapporter i januari 2016.

Regeringen välkomnar de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är en nyckelfråga för att tillgodose tillgången på kompetens. Regeringen anser att antalet reglerade yrken i EU bör minska då dessa kan utgöra ett hinder för yrkesutövares marknadstillträde. Regeringen är därför positiv till ökad öppenhet kring dessa regleringar, vilket i förlängningen kan bidra till färre reglerade yrken.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

För att främja rörligheten inom EU:s inre marknad har kommissionen föreslagit att systemet för erkännande av yrkeskvalifikationer reformeras. Mot bakgrund av den ekonomiska krisen har rörligheten på arbetsmarknaden lyfts fram som en nyckelfråga för Europas konkurrenskraft både i kommissionens meddelande Europa 2020 En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (se faktagenomemoria 2009/10:FPM56) och i Inre marknadsakten Tolv åtgärder för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för inre marknaden ”Gemensamma insatser för att skapa ny tillväxt (se faktagenomemoria 2010/11: FPM112).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet) innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer när det gäller reglerade yrken. I direktivet finns även minimikrav för vissa utbildningar. Kommissionen presenterade den 19 december 2011 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning [...] om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden. Förhandlingen av det moderniserade direktivet avslutades under sommaren år 2013. Ändringarna i direktivet väntas träda i kraft vid årsskiftet 2013/2014 med en efterföljande genomförandeperiod om två år.

Enligt artikel 59 om öppenhet i det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet ska medlemsstaterna inventera, anmäla till kommissionen samt ömsesidigt utvärdera sina reglerade yrken. Resultatet av denna övning avser att bidra till att yrkesutövare får lättare att verka i ett annat EU-land och skapa bättre konkurrens, nya jobbtillfällen samt därigenom öka tillväxten.

Europeiska rådet har vid ett flertal tillfällen de senaste åren betonat vikten av artikeln om öppenhet och att minska regleringar som kan ha en hämmande effekt för marknadstillträde för yrkesutövaren. Europaparlamentet har även bett kommissionen att identifiera områden där medlemsstaterna oproportionerligt blockerar marknadstillträde. Det har gjort att kommissionen valt att presentera detta meddelande om hur medlemsstaterna ska inventera sina yrkesregleringar redan under genomförandetiden för det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet.

Kommissionen presenterade meddelandet den 2 oktober 2013.

Inledningsvis presenterar kommissionen varför en granskning av reglerade yrken behövs. Här beskrivs möjligheten att öppna marknaden mer och därigenom kunna erbjuda konsumenten bättre priser och ökade valmöjligheter samt att konkurrenskraften och sysselsättningsförmågan stimuleras bättre. Samtidigt kan det i vissa fall vara motiverat att reglera yrken av hälso- eller konsumentskyddande skäl. En granskning ger även medlemsstaterna möjligheten att fundera kring de ekonomiska konsekvenserna av regleringar.

Vidare betonar kommissionen att en modernisering av regleringarna kan ge en bättre flexibilitet och skapa nya förutsättningar för yrkesutövare att söka sysselsättning över nationsgränserna i EU. Antalet reglerade yrken varierar i medlemsstaterna, från 50 till 400 reglerade yrken. Genomsnittet ligger på 157 reglerade yrken per medlemsstat. Under en peer review som genomfördes inom ramen för tjänstedirektivet framkom att det finns en hel del hinder dels för att kunna utöva vissa yrkesaktiviteter, dels för att kunna etablera sig i en annan medlemsstat. I föreliggande meddelande ges medlemsstaterna en möjlighet att se över hinder som begränsar möjligheterna till marknadstillträde.

Meddelandet innehåller ett ramverk för hur medlemsstaterna ska gå till väga för att inventera, anmäla och ömsesidigt utvärdera sina reglerade yrken. Varje medlemsstat ska göra en noggrann bedömning av de hinder som begränsar tillgången till yrkesverksamhet. Första steget är att få en fullständig öppenhet kring de reglerade yrkena i samtliga medlemsstater. Därefter ska medlemsstaterna se till vilka begränsningar de har identifierat och analysera behovet och proportionaliteten av dessa restriktioner med hänsyn till nyttan av dem för samhället och den ekonomiska påverkan de skapar. I synnerhet bör de effekter som dessa regler får på kvalitet, pris och sysselsättning tas i beaktande. Medlemsstaterna ska även titta på den kumulativa effekten av alla restriktioner som finns för ett yrke.

Arbetsplan

Utgångspunkten för arbetet är artikel 59 i det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet. Arbetet har delats in i tre olika faser av kommissionen.

Första fasen

Arbetet ska påbörjas i november 2013. Medlemsstaterna ska kartlägga sina reglerade yrken och anmäla dessa till kommissionens databas för reglerade yrken. Här ska medlemsstaterna ange all nödvändig information, så som skyddade yrkestitlar och yrkesaktiviteter som är föremål för obligatorisk certifiering. För varje reglerat yrke ska medlemsstaterna ange en beskrivning

av de reserverade aktiviteterna. Arbetet med att anmäla i databasen för reglerade yrken ska vara avslutats senast i februari 2014.

2013/14:FPM18

Andra fasen

Från och med november 2013 till och med maj 2014 ska medlemsstaterna göra en detaljerad inventering av de yrkessektorer som utgör det första klustret av yrken dvs. affärs-, bygg-, fastighets-, tillverkning- och transporttjänster samt tjänster inom grossist och detaljhandel. Inventeringen innebär att medlemsstaterna tittar på berättigandet av varje reglering. Från och med juni 2014 kommer kommissionen att anordna möten där medlemsstaterna ömsesidigt ska utvärdera varandra dvs. utbyta erfarenheter och kommentera varandras inventering.

Kommissionen kommer att presentera resultatet i sin årliga inre marknadsrapport i november 2014. Vidare avser kommissionen att göra en ekonomisk studie under första delen av 2014 samt att involvera intressegrupper och konsultera yrkesgrupper genom att anordna workshops.

Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen senast i april 2015 vilka åtgärder som har vidtagits eller ska vidtas med anledning av inventeringen och den ömsesidiga utvärderingen inom ramen för det första klustret. Resultatet av detta kommer att presenteras i samband med den Europeiska semestern.

Tredje fasen

Det andra klustret utgörs av yrkessektorer inom utbildnings-, underhållnings-, hälso- och sjukvårds, nät-, offentlig administrations-, turism-, och övriga tjänster. Arbetsmetoden för den tredje fasen är den samma som i den andra fasen. Medlemsstaterna ska presentera sin andra rapport för kommissionen senast i januari 2016. Resultatet av rapporterna kommer att beaktas i den Europeiska Semestern 2016.

I juni 2015 och mars 2016 kommer kommissionen att presentera hur arbetet från deras sida kommer att följas upp, vilket kan bli genom överträdelseärenden.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Yrkeskvalifikationsdirektivet är i Sverige införlivat genom bestämmelser i de olika regleringar som gäller för respektive reglerat yrke, exempelvis patientsäkerhetslagen (2010:659), patientsäkerhetsförordningen (2010:1369), lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (2009:302) och förordningen (2009:1386) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (2009:1386).

Syftet med meddelandet är att underlätta rörligheten på den inre marknaden och det aviserade arbetet förväntas bidra till en positiv ekonomisk utveckling generellt sett. Meddelandet preciserar det arbete som införs genom den nya artikeln 59 i det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet som regeringen ställt sig mycket positiv till. Eventuella merkostnader som arbetet inom Regeringskansliet med att inventera, anmäla och ömsesidigt utvärdera reglerade yrken medför bedöms inte bli väsentliga och ska finansieras inom berört kostnadsområde.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är en nyckelfråga för att tillgodose tillgången på kompetens. Sverige är ett land med få reglerade yrken och en väl fungerande arbetsmarknad. Däremot uppkommer utmaningar för svenska yrkesutövare som vill arbeta i medlemsstater där yrket är reglerat. Regeringen anser att antalet reglerade yrken i EU bör minska då dessa kan utgöra ett hinder för yrkesutövares marknadstillträde. Regeringen är därför mycket positiv till ökad öppenhet kring dessa regleringar, vilket i förlängningen kan bidra till färre reglerade yrken. Vidare är det angeläget att arbetet med inventeringen startar så snart som möjligt då det finns skäl som talar för att arbetet startar redan nu under genomförandeperioden av det moderniserade direktivet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas inställning till meddelandet är ännu inte kända. Under förhandlingen av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet fanns det en stor samsyn i rådet kring vikten av öppenhetsfrågan i artikel 59. I sammanhanget bör det nämnas att flera medlemsstater nyligen har inventerat sina reglerade yrken och därefter vidtagit avreglerande åtgärder de senaste åren. För närvarande pågår avregleringar i Spanien, Polen, Portugal och Slovenien.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkt är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Frågan är inte aktuell för remittering.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej aktuellt. Meddelandet innehåller inte något förslag till någon rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej aktuellt. Meddelandet innehåller inga lagstiftningsförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Se 1.2 under rubriken arbetsplan.

4.2 Fackuttryck/termer

Reglerat yrke: en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom lagar eller andra författningar direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna.